Hollandsch Zuid-Afrika.

ADRES VOOR REDACTIE:
AMSTERDAM, DAMRAK 95 (TEN KANTORE DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING).
ADRES VOOR ADMINISTRATIE:
J. H. DE BUSSY, ROKIN 60, AMSTERDAM.

Transvaalsche Bank- en Handels-Vereeniging

voorheen **BAERVELDT & HEYBLOM,**
gevestigd te AMSTERDAM.

Kantoren te AMSTERDAM, JOHANNESBURG, LONDON en PRETORIA.

Heerengracht 477. **Commissioner Street.** 278-279 Salisbury House, London Wall. **Bank Avenue.**

Maatschappelijk Kapitaal *fl* **6,000,000.—**, waarvan geplaatst en volgestort *fl* **4,800,000.—**

Commissarissen:
C. E. TER MEULEN.
E. VAN ESSEN.
TH. A. J. GILISSEN.
C. HENNY.
Mr. W. F. VAN LEEUWEN
A. G. Baron QUARLES DE QUARLES.
Mr. TH. STUART.

Directeur: Mr. H. COSMAN.

Directie voor Zuid-Afrika:
P. C. BAERVELDT, *Directeur.*
F. PRIOR, *Adj.-Directeur.*

Bestuurder te Pretoria:
G. RISSIK.

London Manager:
J. HARROWER.

Raad van Toezicht (in Zuid-Afrika)
R. K. LOVEDAY.
J. RISSIK.

Neemt de **vertegenwoordiging** op zich zoo van Maatschappijen als van Particulieren. **Verleent voorschotten. Maakt gelden over per wissel en per mail naar Kaapstad, Port-Elizabeth, East London, Durban, Lourenço Marques, Kimberley, Bloemfontein, Buluwayo, Johannesburg** en **Pretoria.** Bezorgt **telegrafische uitbetalingen.** Belast zich met **incasso-, trust-, commissie-, bank-** en **handelszaken** en met het **inkoopen** van goederen in Europa. De Bank belast zich met aan- en verkoop van fondsen ter beurze te London.

Nederlandsch-Zuid-Afrikaansche Hypotheekbank,

gevestigd te AMSTERDAM. (Heerengracht 477.)

Maatschappelijk Kapitaal	*fl* 3,000,000.—
Waarvan uitgegeven	„ 2,000,000.—
Waarop gestort	„ 950,000.—
Reserves, ruim	*fl* 360,000.—
Pandbrieven per 1 Januari 1909	„ 6,857,000.—
Hypotheken per 1 Januari 1909	„ 5,623,749.—

Commissarissen:
Mr. W. F. VAN LEEUWEN.
H. VAN KEMPEN.
J. TER MEULEN JR.
C. E. TER MEULEN.
Mr. A. H. VAN NIEROP.

Raad van Toezicht (in Zuid-Afrika):
R. K. LOVEDAY.
I. C. MINNAAR
JOHAN RISSIK.

Directeur:
Mr. H. COSMAN.

Directie voor Zuid-Afrika:
BAERVELDT & HEYBLOM (beperkt

Verstrekt gelden ter leen onder eerste hypothecair verband op onroerende goederen, gelegen in de **Zuid-Afrikaansche Staten.**

Geeft **4 pCt.** Pandbrieven uit in stukken van *fl* 1000.—, gewaarborgd door hare hypothecaire inschrijvingen, hare bezittingen, door haar maatschappelijk kapitaal en haar reservefonds, voor een bedrag ten hoogste gelijkstaande aan dat harer hypothecaire vorderingen en aan het vijfvoud van het geplaatste kapitaal. De verkoop dier pandbrieven is opgedragen aan de Heeren **VAN LOON & Co.** te Amsterdam.

DEUTSCHE OST-AFRIKA LINIE.

RIJKS-POSTDIENST.

Driemaal 's maands geregelde verbinding tusschen ROTTERDAM—OOST- en ZUID-AFRIKA voor Passagiers en Goederen.

OOSTELIJKE RONDVAART via Southampton, en Lissabon Tanger naar Marseille, Napels, Port-Said, Suez, Aden, Mombassa, Kilindini, Tanga, Dar es Salaam, Bagamoyo, Kilwa, Lindi, Mikindani, Ibo, Mozambique, Beira, Chinde, Pangani, Quelimane, Inhambane, Lourenço-Marques (Delagoa-Bay) en Durban.

WESTELIJKE RONDVAART via Southampton, Las Palmas en Teneriffe naar Lüderitzbucht, Swakopmund, Kaapstad, Algoa-Bay, East London, Durban, Lourenço-Marques (Delagoa-Bay), alsmede met overlading naar Inhambane (via Suez-kanaal terugkeerend).

Moderne en uitmuntende inrichtingen voor Passagiers in alle klassen.

Voor Vracht- en Passage-Adres de Agenten:

VOIGT & GEBER,
Prins Hendrikkade 173, AMSTERDAM.

F. A. VOIGT & Co.,
Boompjes 14/16, ROTTERDAM.

GENEVER merk „Zwaan"

J. J. MEDER & ZOON,

DISTILLEERDERIJ SCHIEDAM **HOLLAND** HOOFDKANTOOR AMSTERDAM

Roses, Fruit trees, Forst trees & Hedge plants, Evergreens, Conifers, Rhododendrons and Azaleas, our leading Specialities
Ask for wholesale price list, new ready

S. A. Vosters & Sons,
The Holland Nurseries Agency
RIEL — Holland.

OFFICIEELE MEDEDEELINGEN

VAN HET BUREAU VAN DE NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING.

De Redactie van het Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel wat het geïllustreerd gedeelte, als wat het bijvoegsel voor algemeen nieuws betreft) wordt bezorgd onder toezicht van het *Bureau* van de *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging.*

HET DOEL DER NEDERLANDSCH ZUID-AFRIKAANSCHE VEREENIGING.

De *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* stelt zich ten doel (zie Art. 1 der *Statuten*):

Binnen de perken, door de internationale rechtsverhoudingen aangewezen, door alle wettige middelen al datgene te doen, wat strekken kan om:

1°. de banden met onze stamgenooten in Zuid-Afrika nauwer toe te halen en, in overleg met hen, aldaar hulpbronnen voor landbouw, nijverheid, handel en andere stoffelijke belangen te openen en te ontwikkelen of de opening en ontwikkeling daarvan te bevorderen;

2°. de publieke opinie zoo ten onzent als in het buitenland over de toestanden in Zuid-Afrika voor te lichten.

Elk streven om bij wijze van propaganda op de zedelijke of godsdienstige gesteldheid der bevolking dezerzijds invloed uit te oefenen, blijft daarbij uitgesloten.

LEDEN EN DONATEURS.

Leden der Vereeniging zijn zij, die met het hierboven (volgens Art 1 der *Statuten*) omschreven doel instemmen en eene jaarlijksche bijdrage betalen van tenminste *Drie Gulden.* Het boekjaar der Vereeniging loopt van 1 Januari tot 31 December (zie Art. 5 der *Statuten*).

Het staat aan de afdeelingen vrij, *begunstigers* aan te nemen, die eene geringere jaarlijksche bijdrage dan 3 gulden, doch ten minste 1 gulden betalen (zie Art. 5 der *Statuten*).

De algemeene vergadering heeft, op voordracht van het bestuur, de bevoegdheid *eereleden* te benoemen, die dezelfde rechten hebben als de leden (zie Art 5 der *Statuten*).

Donateurs zijn zij, die minstens 100 gulden in eens in de kas der Vereeniging storten; ook deze hebben gelijke rechten als de leden (zie Art. 5 der *Statuten*).

Aan de *Leden* der *Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging* wordt, krachtens hun lidmaatschap en zonder vergoeding van eenigerlei aan de uitgave verbonden kosten, dit Maandschrift *Hollandsch Zuid-Afrika* (zoowel het Geïllustreerde als het Algemeene gedeelte) geregeld toegezonden.

(*Vervolg op blz.* 8).

EENIGE PUNTEN VAN NATIONALE POLITIEK.

Uit een rede van Gen. Hertzog, te Smithfield — welk district hem weder heeft afgevaardigd als lid van den Unie-Volksraad — uitgesproken, halen wij het volgende aan:

Dank zij de wijsheid en het beleid van Engelands grooten staatsman, wijlen Sir Henry Campbell Bannerman en zijn grootmoedige collega's — aldus Gen. Hertzog — worden wij niet langer gerekend tot en behandeld als zoovele minderjarigen, om geleid en beheerd te worden naar de wispelturige zienswijze en beslissingen eener telkens veranderende politiek, gedreven door mannen, die maar al te dikwijls van onze toestanden in de diepste onkunde verkeeren, — maar zijn wij geteld en worden wij thans geteld als een broederstaat, hebbende 't volkomen eigen beheer onzer zaken en voor dat beheer aan ons zelf alleen verantwoording schuldig zijnde. Zondigen wij, die zonde zal ons en niemand anders worden toegerekend. Handelen wij wijs en verstandig, de vruchten onzer wijsheid zullen de gemeenschappelijke baat zijn, zoowel van het moederland als van de reeks groote, Britsche koloniën, waarmede wij verbonden zijn. Doch hetzij den weg der zonde, hetzij den weg der wijsheid, wij zullen dien naar eigen goedvinden en oordeel bewandelen, zonder dat iemand van buiten het recht zal hebben, zich in onze zaken te mengen — den keizer slechts gelaten, wat des keizers is....

Emigratie en Immigratie.

Wat de emigratie betreft: er moet emigratie zijn van de stad naar het land, maar onder de tegenwoordige omstandigheden zou immigratie van buiten naar Zuid-Afrika van Regeeringswege een misdaad zijn, een misdaad tegenover den arbeider, die niet op het land wil gaan, maar evenzeer een misdaad tegenover den armen man in Zuid-Afrika, die er wel heen wil.

Van de zedelijke onheilen en het persoonlijk bederf, welke de gevolgen zullen zijn van een mislukte immigratie-onderneming, spreek ik niet eens: een ieder van ons kan 't zich licht voorstellen. De vraag doet zich hier voor en zal ernstig in overweging moeten worden genomen door de aanstaande Unie-Regeering, of niet van Regeeringswege zorg behoort gedragen te worden, dat arbeiders aan de mijnen en elders in de gelegenheid worden gesteld om elk in 't bezit te komen van een stukje grond binnen niet te verren afstand van hun woning, waar zij, bij hun dagelijkschen industrieëlen arbeid, ook iets aan landbouw zullen kunnen doen tot gerief en geluk van hun gezin.

Zuid-Afrikaansche Universiteit.

Op intellectueel gebied wacht de Unie-Regeering de belangrijke taak, tot een finale beslissing te geraken omtrent onze Universiteit en de verschillende Colleges, een vraagstuk, dat alleen op bevredigende wijze kan worden opgelost, door rekening te houden met de eischen der toekomst, de uitgebreidheid van ons grondgebied en de geschiedenis van ons volk.

Rassenhaat.

Ge hebt zeker in den laatsten tijd gehoord van de waardige (?) houding door den Vrijstaatschen Medischen Raad aangenomen tegenover twee jonge Zuid-Afrikaansche dokters, die hier zijn toegelaten, maar die de onbeschaamdheid en onbeschoftheid zouden hebben gehad, om niet in Engeland of Schotland, maar in Duitschland te gaan studeeren. Ik zeg dit, om nogmaals het bewijs te leveren van den haat, door de jingo's aan den dag gelegd tegen alles wat Hollandsch spreekt in Zuid-Afrika. Indien er één correspondentie is, die hatelijk mag genoemd worden, dan is 't deze (die betrekking heeft op dit geval, waarin het semi-officiëele lichaam — de Medische Raad — weigerde, deze Afrikaners tot de praktijk in hun eigen land toe-te-laten) en de handelwijze van dien Raad van professioneele mannen is die een ploert waardig. Als ik den Unionist moet karakteriseeren naar zijn handelwijze in jong Zuid-Afrika, dan zal ik zeggen, dat zijn karaktertrekken zijn: haat, leugenachtigheid, huichelarij; zijn wijze van strijden is die van een sluipmoordenaar.

Ik heb gesproken op een harde wijze, maar de hardheid is niet die geweest van het oogenblik; de woorden zijn met bedachtzaamheid geuit en ik wensch er de volle verantwoordelijkheid voor te dragen. Ik heb gesproken over den geest, dien men

bezig is te verbreiden en daarom wensch ik nog dit te zeggen: laat de kwaadwilligen doen wat zij willen, maar laat ons zorgen, dat wij tenminste geen aanleiding geven tot verdeeldheid binnen de grenzen van Zuid-Afrika.

NA DE VERKIEZINGEN.

Reuter heeft zich in de afgeloopen weken weer een danig slecht voorlichter getoond. En meer dan één Hollandsch dagblad heeft weer eens Reuter's tendentieuse berichten voor evangeliewaarheid aanvaard en als basis voor beschouwingen genomen. Eerst heette het, dat Gen. Botha er ernstig over dacht af te treden, omdat hij in Pretoria niet gekozen was. Al heel gauw werd dit bericht gelogenstraft door Gen. Botha's rede, waarbij hij vaststelde, dat zijn partij bereid was, voor vijf jaar de regeering van 't land op zich te nemen en zich zelf bereid verklaarde elders een zetel te aanvaarden.

Heel de Z.-A. berichtgeversbent van de pers in Engeland kwam toen aandragen met kabels over een ernstige kabinetscrisis (en een deel van de Hollandsche pers deed weer mee) en *Reuter* kabelde ten slotte, dat Minister Hull zich uit de staatkunde wilde terugtrekken, dat de heer Merriman geen minister van financiën onder Gen. Botha wilde zijn en dat daarom de laatste uit de regeering zou treden om plaats te maken voor den ouderen politicus, man van langere parlementaire ervaring.

Verder zou Gen. Botha willen aftreden, omdat er twee zetels door de Unionisten zouden gewonnen zijn, die volgens zijn verwachting aan de Nationalisten zouden komen. Een andere reden voor het voornemen, aan Gen. Botha toegeschreven, zou zijn de slechte gezondheid van den Eersten Minister. De Generaal is leidende aan een keelontsteking, die hem, na de zware eischen, door de verkiezings-campagne gesteld, dwong tot een tijd van rust.

Treedt Botha af, zoo meldt *Reuter* verder, dan zullen met hem zijn aanhangers uit het kabinet gaan.

Zi-hier *Reuter* als voorlichter der niet-Z.-A. menschheid. Is 't nu geen schande, dat wij van een ernstig agentschap dergelijk kabelnieuws moeten ontvangen?

's Maandags verklaart Gen. Botha, dat hij de regeering voor vijf jaar aanvaardt en een paar dagen later doet *Reuter* het voorkomen, alsof hij ontstemd was over het verlies van een paar zetels, waar de Nationalisten een zoo groote overwinning hebben behaald.

's Maandags kabelt *Reuter*, dat Gen. Botha een parlementszetel elders zal aanvaarden en een paar dagen later kabelt dit nieuwsagentschap, dat hij erover denkt om af te treden, omdat hij ziek is geweest.

Kan 't verwarrender?

De geheele Engelsche pers heeft 't overigens in deze weken slecht gemaakt. Eenparig deed zij 't voorkomen, alsof de uitslag der verkiezingen boven verwachting gunstig was voor de Unionisten. Nooit hadden zij gedacht, dat deze partij een zoo sterke oppositie zou vormen.

Dergelijke uitlatingen zijn vermakelijk, wanneer men zich de voorspellingen van een paar dagen vroeger herinnert, toen het eene blad na 't andere de meerderheid der Nationalisten op ongeveer 20 stemmen vaststelde.

Zoo uitbundig verheugd waren sommige Engelsche bladen over de zoogenaamde overwinning der Unionisten, dat zij er reeds over begonnen te spreken, dat Gen. Botha zou moeten aftreden. Er zou geen enkele reden zijn, waarom hij een anderen zetel zou aanvaarden. De kiezers hadden zich tegen hem uitgesproken. Geen enkele snuggere bol was er, die redeneerde: de overgroote meerderheid der kiezers in geheel Z.-A. heeft haar vertrouwen in Gen. Botha duidelijk doen blijken. Wat doet 't er dan toe, of hij in Pretoria niet de overwinning heeft behaald?

Alleen in één Hollandsch blad lazen wij de meening, dat Gen. Botha wel kon weten, dat hij in Pretoria-Oost geen kans had, maar dat hij toch eens wilde zien, op hoeveel volgelingen hij daar kon rekenen en dat, zoo beschouwd, de uitslag voor den Generaal niet anders dan een schitterende moreele overwinning kon worden genoemd.

Maar zoo'n slimme redeneering heeft geen enkel blad in Engeland gehouden.

Zeer helder argumenteerde een Britsch blad, dat zeide: hoe kunnen de Unionisten nu beweren, dat de Nationalisten de rassenquaestie naar voren hebben gebracht? In 't Unionistische kamp vindt men alleen Engelschen, in het Nationalistische echter beide rassen en zelfs ex-reformers. Daar is dus de ware samensmelting.

Andere bladen, als de *Financier*, moeten erkennen, dat de Nationalisten geen rassenhaat hebben getoond; maar ze zijn toch verheugd, dat er een sterke oppositie is, zoodat de regeering niet doen kan wat zij wil.

Trots de erkentenis, dat de regeering vrij is van rassenhaat, toch nog altijd 't eeuwige wantrouwen.

De *Deutsche Tageszeitung* ziet uit deze verkiezing, dat de kloof, die niet alleen de twee rassen, maar ook de economische belangen van Boer en Brit scheidt, nog niet gedempt is.

Wanneer de Boeren uit deze verkiezing geleerd hebben, dat zij alleen door eendrachtig te zijn en waakzaam het lot kunnen ontgaan van hun land, dat gedrenkt is door het zweet en bloed der Boeren, te zien komen onder het juk van de Engelsche geldmannen, dan zal geen voorbijgaande overwinning van den Britschen Jingogeest hen kunnen berooven van de toekomst, die aan hen is.

Het *Christelijk Schoolblad* (red. de heer Emous) schrijft dan ook heel terecht:

Voorzooverre wij den uitslag der verkiezingen voor het Z.-A. Parlement uit de kabelberichten dezer dagen hebben kunnen vaststellen, heeft het Unie-ministerie in het nu gekozen Parlement een stellige, ofschoon niet zeer groote, meerderheid gekregen en is dus de oppositie, dat is de partij der Unionisten, een tamelijk sterke minderheid. Dat Gen. Botha, die ditmaal niet verkozen had, candidaat in zijn vroeger district Standerton te zijn, in Pretoria-Oost den mijnmagnaat Fitzpatrick niet heeft kunnen verdringen, is nauwelijks een nederlaag te noemen. Het zal hem evenwel dit duidelijk maken, dat de allergrootste verzoeningsgezindheid, door hem aan den dag gelegd, den rassenhaat aan de zijde der Engelschen toch niet bezweert en dat deswege de politiek niet zoo uitsluitend verzoenend en tegemoetkomend behoeft te zijn. Uit de hartstochtelijkheid, waarmede van Engelsche zijde verzet is gekomen tegen de gelijkgerechtigheid der beide talen, die een bepaling der Unie is, maar die, zoodra ze in den Vrijstaat in de onderwijswet van Gen. Hertzog belichaamd werd, een felle bestrijding vond, kan het hem blijken, dat de leiders der Hollandsche Afrikaanders vooral hun kracht moeten zoeken in de versterking van het eigen nationaal element der bevolking, zoowel in stoffelijken als geestelijken zin.

Latere telegrammen melden, dat de leden, die zonder tegencandidaat reeds bij nominatie verkozen waren verklaard voor de districten Losberg en Barberton, voor hun zetel hebben bedankt, om plaats te maken voor Gen. Botha en den heer Hull.

Sneller vervoer. De proeven, door de Z. A. spoorwegen genomen, in verband met event. sneltreinen naar Kaapstad en terug, kunnen als geslaagd worden beschouwd. De reis Johannesburg-Kaapstad door den Vrijstaat werd afgelegd in $35^{3}/_{4}$ uur en ook de terugreis werd in denzelfden tijd volbracht.

TAAL- EN STAMVERWANTE BELANGEN.

In een te Kaapstad gehouden rede verklaarde de Engelsche heer Jagger, dat er in de Kaap onder zekere sectie een sterke strooming was, die gaarne zou zien, dat de Hertzog-wet ook daar werd doorgevoerd, doch hij legde er den nadruk op, dat men er geen verplichtstelling wenschte, maar gelijkheid van kans hun leuze was. De heer Jagger was een sterk voorstander voor het Premierschap van den heer Merriman.

De „Optocht-commissie" te Kaapstad heeft den heer F. W. Reitz, oud-staatssecretaris van Transvaal, verzocht, behulpzaam te willen zijn bij het samenstellen van die groepen, welke episoden, meer op het laatste gedeelte der geschiedenis betrekking hebbende, moeten voorstellen. De heer Reitz heeft zich in verbinding gesteld met de „Afrikaansch-Hollandsche Tooneel-vereeniging" te Pretoria, welker bestuur op zich genomen heeft, de medewerkers voor minstens één der episoden te leveren.

Hollandsch en de wetenschap.

Prof. dr. J. C. Kluyver heeft ter gelegenheid van het Alg. Ned. Studenten-Congres, dat in de tweede helft van Sept. te Leiden is gehouden, een zeer belangrijke rede uitgesproken, waarin hij aantoonde, hoe het Hollandsch over heel de wereld een harden strijd te voeren heeft! In Z.-A. en Vlaanderen tegen 't Engelsch en 't Fransch, en in Nederland zelfs, waar een cosmopolitische levensbeschouwing wordt gevonden. Daarom moeten alle Hollandschsprekenden over heel de wereld te zamen staan, om elkaar te kunnen steunen en eensgezind een macht te vormen. Liefde voor onze taal moet ons daarbij steunen.

En hierbij dacht hij aan het verleden, toen onze taal overal doordrong, toen Simon Stevin leefde, de grondlegger der werktuigkunde, die voor onze taal zooveel deed, die haar geschikt maakte (waar dit nog noodig mocht zijn) om de gedachten zoo zuiver mogelijk uit te drukken, die Grotius wist te overtuigen, dat onze taal niet achterstaat bij de andere, en een tractaat hierover schreef.

Stevin toonde aan, hoe geschikt onze taal is voor wiskundige vraagstukken; hij streed tegen het bederf der taal en hij legde ook den nadruk op de welsprekendheid van onze taal. Gloedvol beschreef de Bruggenaar Stevin dit, zóó dat wij allen zijn geestdrift mede voelen. Daarom riep spr. de aanwezigen op om de taal te leeren, ongerept te bewaren. En als een poging hiertoe verzekerde spr., dat de hoogleeraren met groot genoegen het welslagen van het Congres gadesloegen.

Afrikaners te Amsterdam.

Bij het overdragen van het rectoraat der Amsterdamsche Universiteit heeft de aftredende rector-magnificus ook over de Afrikaners, van wie er thans zoo velen aan de Amsterdamsche Hoogeschool studeeren, en hun verhouding tot hun medestudenten, gesproken. Hij zeide o. a.:

„Afzonderlijk moet ik nog melding maken van de Afdeeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond in het A. S. C., welke haar eerste lustrum vierde. Ik heb dien feestavond bijgewoond en mij tot het eind verheugd in de vlotheid van deze bloeiende afdeeling. Het is misschien wat te eenvoudig van feestavond te spreken. Ik ben weggegaan in den nacht om 5 uur, toen het officiëele gedeelte van het feest gesloten werd. Ik zag daar vele Afrikaansche studenten en het deed mij veel genoegen te zien, hoe deze door dit studentengezelschap een hartelijker en duidelijker welkom ontvangen dan andere personen van Nederlandschen stam gewoon zijn te geven aan verschijningen, die hun zeer aangenaam zijn, zooals de verschijning der 16 Afrikaners, die in den vorigen cursus waren ingeschreven.

Wij heeten U hartelijk welkom, Afrikaander neven! Nederlands geschiedenis van het laatste tiental jaren schijnt niet zoo roemrijk als die van uw vaderland daar ginds, maar toch is zij niet minder belangrijk. Bij ons is in een menschenleeftijd meer veranderd dan de politieke geschiedenis zou doen vermoeden. Er zijn vooroordeelen overwonnen, grenzen verbroken, krachten vrijgemaakt. Onze collega Holk heeft uitgerekend, dat de Nederlanders langer worden. Niet alleen het lichaam, ook het bewustzijn is hooger gekomen. Er is op elk gebied initiatief. Zoolang als het na zooveel leed en ongeval eindelijk Vereenigd Zuid-Afrika nog noodig heeft aan Europa voorbeelden te ontleenen, zoolang hopen wij voor U, met wie wij de stamverwantschap zoo krachtig voelen, leermeesters te kunnen zijn. Welkom!"

Holland, zooals een Afrikaner het ziet.

Ds. G. B. A. Gerdener, een Afrikaner, die een studiereis maakt door Europa, schrijft in *Ons Land* o. m.:

„Van Brussel brachten wij Holland, en bij name Amsterdam, een kort bezoek. Alweer werd ik in mijn vermoeden versterkt, dat Holland als de intellectueele aristocratie der wereld moet beschouwd worden. Dat men in Duitschland en mogelijk ook in Engeland enkele geleerden aantreft, die in Holland hun weerga niet vinden, bewijst nog niets tegen mijn bewering, dat het Hollandsche volk als volk bovenaan staat op het gebied der geleerdheid. 'n Bezoek aan de tentoonstelling *Het Boek* bevestigde mijn beschouwing. De voornaamste uitgaven van de voornaamste Hollandsche uitgevers vormen deze uitstalling. Men staat verstomd bij de gedachte: zoo veel en zoo goed, en zulk een klein volk. Kon men al dat opgehoopte, hier te lande verzamelde en in redeneeren en uitpluizen een uitdrukking zoekende talent in direct verband met de vraagstukken der wereld brengen, deze zouden weldra, indien niet finale, dan toch proefnemende oplossingen ondergaan.

Het manifest van onzen Eerste-minister wordt hier veelal niet verstaan en ook hier en daar gecritiseerd. In *Het Nieuws van den Dag* is de heele quaestie dezer dagen met bezadigde wijsheid besproken; „Menigeen in ons land," lazen we daar onder het hoofd „Zuid-Afrika's toekomst," „zou slechts tevreê zijn, wanneer „de Brit er uitgegooid" kon worden, en het geheele Zuid-Afrikaansche volk op slag enkel en alleen onze taal, onze instellingen, onze denkwijze importeerde en overnam. Dit is een utopie, maar ook een dwaasheid. Wij hebben niet het recht, meer van het onze aan het Z. A. volk op te dringen dan het verlangt, en het zou ons overigens ook niet gelukken. Men voelt zich daarginds een nieuwe, groeiende, wordende natie; men erkent de fouten van het oude stelsel, kent de fouten der Engelschen, ook die der Hollanders — en met al die kennis willen de beste voormannen hun voordeel doen, door van die fouten zoo min mogelijk, van de goede hoedanigheden al het mogelijke, op te nemen in het nieuwe Zuid-Afrikaansche volk. Waarom niet? Noch aan de Canadeezen, noch aan de Amerikanen heeft men het verweten, toen zij datzelfde deden."

Ik verstout mij deze beschouwing niet alleen als de rechte, maar als de verstandigste, die ik nog ergens gelezen heb, te bestempelen. Van Holland breken zullen wij niet, van Engeland evenmin; net zoo min als de mondige zoon alle verhoudingen en verplichtingen tegenover de ouders opzegt. 't Zou snoode ondankbaarheid en daarbij onzinnigheid zijn. Doch op zijn beurt eigen zelfstandigheid ontwikkelen, eigen pad kiezen en heil uitwerken, dat kunnen ook wij juist, omdat wij van die ouders zooveel ontvangen hebben, dat zullen ook wij tot ons en hun voordeel in de toekomst. Intusschen ontvangt Zuid-Afrika nog nog veel van Nederland, niet 't minst door een toenemend aantal studenten, die thans vele, onberekenbaar vele voorrechten in Nederland genieten en die de vruchten ervan weldra aan hun volk zullen mededeelen."

KERK EN SCHOOL.

De heer J. Reyenga is nog als hoofd eener school werkzaam te De Rots, p.k. Heilbron O.V.S.

De heer M. Vaandrager is per „Saxon" van een uitstapje naar Holland in Zuid-Afrika teruggekeerd. Alles wel.

Naar Dr. Viljoen, Directeur van Onderwijs in den Oranje Vrijstaat, in een rede te Trompsburg mededeelde, wordt door de scholen te Stellenbosch jaarlijks £ 120.000 onder de menschen gebracht.

De heer F. Kromhout, evenals zijn broeder J. Kromhout, op 5 Juli j.l. te Pretoria aangekomen, is op 31 Juli j.l. benoemd tot onderwijzer aan de Gouvernements-school te Naboomspruit, nabij Nijlstroom (Tr.).

Proponent Klomp, kortelings uit Nederland aangekomen, waar hij studeerde aan de Utrechsche Hoogeschool, heeft reeds te Stellenbosch een predikbeurt vervuld. Op 30 Augustus werd door hem zijn „colloquium doctum" afgelegd.

Omtrent den heer J. Kromhout vernemen wij, dat hij ten genoegen van het publiek als onderwijzer te Van-Wijksvlei, in Carolina (Tr.), werkzaam is, zoodat hij, na zijn proeftijd, wel voor een vaste benoeming zal worden voorgedragen. Zijn school telt 25 leerlingen, allen van Hollandsch-Afrikaansche ouders.

De heer W. Havik, tijdelijk als onderwijzer voor het Hollandsch te Harrismith werkzaam, heeft niet zoo veel kans op een vaste benoeming. want onder de ongeveer 70 sollicitanten naar deze betrekking zijn er met Kaapsche bevoegdheden, welke wel wel geen vakbekwaamheid insluiten, maar toch den voorrang verleenen.

Te Ficksburg is de eerste en eenigste Bijzondere School der Engelsche malcontenten ingericht in hetzelfde gebouw als de club. Slechts een muur scheidt de school van de bar, terwijl de achterplaats zoowel door de leden der club als door de schoolkinderen gebruikt wordt. Een symbool van het karakter der oppositie tegen de Hertzog-wet?

Kerkmuziek.

In de *Volkstem* vonden wij een opmerkelijk artikel van den Afrikaanschen musicus Bosman di Ravelli. We ontleenen daaraan het volgende:

Dit is heel jammer, dat in die Hollandse kerk vandaag ook nie 'n Paus Gregorius wil opstaan nie, — 'n man wat soveel van musiek afweet, en wat door sijn kennis die invloed sal hê om 'n hervorming in ons kerk-musiek te laat kom! Want v'r die ontwikkeling van ons kunstgevoel is 't die hoogste noodsakelikheid. Teaters het ons nie, en wat ons het is sleg, — konserte krijg ons hier en daar 'n goeie, en als ons dit krij, gaan ons nie; — voorlesinge o'er musiek, als dit v'r niet is, gaan ons help (bijwonen) — en gaap die twee uur om, — en ook die man self wat op die podium staat, die gaap. Die grootste opvoedingsmiddel in ons land is ons kerk, maar soveel als die ons op nasionaal- en op dogmaties terrein werkelik aan 't lewe gehou het, net soveel het dit ons op kunstgebied verwaarloos. Daar is g'n autoriteit voor nodig om te sê, dat die musiek in ons kerke treurig is; en dit is daaraan toe te skrijwe, dat daar nooit ag op gegé werd, met die gevolg, dat dit nou 'n moeilike ding is, om te hervorm. Buiten die roomse kerk besit die hollandse kerk seker die mooiste versameling kerkmusiek wat daar bestaat. Ik weet, weinig sal glo wat ik hier sê, omdat hul dit nog nooit in 'n kerk gehoor 't nie — maar ik vermeld dit hier als 'n feit. 'n Volk, wat op dié versameling musiek opgevoed is, moes die fijnste smaak besit; — en dit kan ons van g'n sterweling van die Afrikaanse volk sê nie. Ik sal 'n proef (bewijs) daarvan gé. Sankey-liedere is in die musikale wereld bekend als Sankey's „gruwele", omdat die musiek so sleg is, en tog wordt dit meestal in ons godsdiens-oefening voorgetrek bókant die Gesange en Psalme, wat nou werkelik goeie musiek is. In die Sondagskool word die liedere gebesig, en nou weet ik van baje predikante, wat al die kerkgesange laat sing op die Sankey-wijse! Die kerk-musiek gaat dus dieselfde ontwikkeling deur, wat in die roomse kerkgeskiedenis vóor Palestrina gebeur was, toen in die koor die soliste straatliedjes en dans-rijmpies gesing 't, omdat die gemeente iets levendigs wou hê. Sankey's liedere staan bij dergelike musiek glad nie agteruit nie. Die paar kerke, wat 'n goeie koor het — 'n mens sou denk, dat hul die geharmonieërde wijse van ons heerlike gesange meerstemmig sou voordraag, of als hul iets moes kies, dat dit dan tog iets sou wees uit die grote meesters; maar inplaas daarvan, wat hoor ons? Lewendige engelse kore- of Sankey's liedere – of iets net so middelmatigs — maar selde iets wat die musiekgevoel van ons volk kan ontwikkel en die gemeente kan stem tot iets verhewe. 'n Hervorming van so iets sal natuurlik jare lang neem. Baje predikante wens so 'n hervorming, maar weet nie waar om te beginne nie. Om 'n gemeente te leer sing — individu bij individu — is natuurlik onsin, dit weet elkeen. Maar om 'n gemeente s'n smaak só op te voed, dat hij vanself begin te verstaan, dat daar ook mense is wat hóor sowel als sing, — dit is glad nie so'n vreeslik onmôlike taak nie. Ik sou 'n koor stig — goeie stemme krijg ons genoeg in ons land — en laat die koor die Gesange en Psalme voordraag gedurende die inkoms van die predikant, bij die kollekte en einde van die diens; meerstemmig moet hul dit sing en met gevoel, met al die nuancering van 'n kunststuk; sodat die mense kan leer om die melodie-prag, wat in die musiek lê, te waardeer en lief te hê. En daardoor hul eige sangpoginge te verbeter. Die meeste kore wil somaar beginne met Händel s'n „Messias" of dergelike oratoria — dan sing hul dit nog slegter als die gemeente — maar die Psalme en Gesange is eenvoudig binne die bereik van almal en tog o'erstroom hul van musikale skoonheid.

Kleurling-procureur.

Een aanvrage, dezer dagen bij het Transvaalsche Hoog-gerechtshof ingediend door een kaffer-rechtsgeleerde van de Londensche „Temple", om als procureur te worden toegelaten, werd namens de „Law Society" bestreden, doch het Hof besliste, dat de objectie niet op de Wet kon worden gebaseerd en stond de aanvrage toe. Deze kaffer-rechtsgeleerde is, na den Indiër Ghandi, de tweede niet-Europeaan, die bij het Hof met succes aanvraag heeft gedaan, om tot uitoefening der rechtspraktijk te worden toegelaten.

Voor korten tijd moesten de leden van het politie-corps in het Pretoria-district een soort van examen afleggen, waaruit hun kennis van de Hollandsche en Engelsche talen moest blijken. Aan een hunner, een constabel, uit Ierland afkomstig, werd door den heer Bredell, secretaris van Politie en lid der examencommissie, gevraagd: „Spreekt u Hollandsch".— „Neen, mijnheer."— „Heeft u al eens moeite gedaan, om het te leeren?"— „Ja, mijnheer."— „Op welke wijze?"— „Ik heb eens een onderwijzer betaald, om mij Hollandsch te leeren".— „En toen heeft u het opgegeven?"— „Ik niet mijnheer, maar de onderwijzer."

PERSONALIA.

De Premier van den Australischen Statenbond zal de opening van het Unie-parlement komen bijwonen.

De heer J. C. de Klerk heeft bedankt als editeur van *De Afrikaner*, Pietermaritzburg. Hij wordt opgevolgd door Dr. J. Vrolik.

Ter gelegenheid van de verjaring van den heer Isaac van Alphen, op 6 September, werd de verloving bekend gemaakt van zijn oudsten zoon François met Annie, de dochter van Gen. en Mevr. D. J. E. Erasmus.

Door den Consul-Generaal van Nederland in Pretoria worden mondelinge of schriftelijke inlichtingen verzocht omtrent de verblijfplaats, of event. het overlijden, van den heer Adrianus Cornelis Volker, oud ruim 40 jaar, geboren te Sliedrecht, welke heer in de Transvaal eerst als civiel ingenieur bij de goudmijnen moet zijn werkzaam geweest.

Sedert kort is te Pretoria teruggekeerd de heer E. C. N. van Hoepen, oud-inwoner dezer stad. De heer van Hoepen heeft gedurende de laatste jaren de lessen aan de Technische Hoogeschool te Delft gevolgd en behaalde daar 24 Juni jl. den graad van doctor in de Technische Wetenschap met een zeer bekwaam proefschrift over den Bouw van het Siluur van Gothland, Zweden."

Dr. van Hoepen, een leerling van Prof. Molengraaff, is voornemens eerlang in verschillende deelen van Zuid-Afrika palaeontologische onderzoekingen te doen, welker resultaten hopelijk zullen bijdragen tot vermeerdering der kennis omtrent Zuid-Afrika's verleden.

Onder den titel „Een Model-Afrikaner" is, van de hand van den heer B. J. Wepener, Jamestown, Kaapkolonie, een lezenswaardige levensbeschrijving verschenen van Thomas Philippus Theron, die jarenlang een hooge en eervolle plaats heeft bekleed in het publieke leven van Kaapland, meer speciaal in den ruimen politieken kring van den Bond, waarvan hij een der stichters en langen tijd een der meest gewaardeerde voormannen was. Bijna een kwart eeuw bleef de heer Theron parlementslid voor Richmond en hij was gedurende zijn latere parlementaire loopbaan Voorzitter der Commissies. De heer „Tommy" Theron, te Johannesburg woonachtig, is de eenigst overgebleven zoon van dezen „model-Afrikaner" in den waren zin des woords.

De groote nul.

Een portret van den goud-magnaat Abe Bailey.

Verwijzende naar de toespraak, te Krugersdorp gehouden door den heer Abe Bailey, zeide Gen. Hertzog o. a. in zijn rede te Reddersburg, op 22 Augustus j.l.: „In de *Friend* van 19 dezer vind ik, dat de heer Abe Bailey op Donderdag j.l. een vergadering te Krugersdorp heeft toegesproken, waarbij hij bijzondere aandacht aan mij heeft geschonken. Tot informatie van diegenen onder u, die niet veel van dien grooten heer weten, kan ik u mededeelen, dat de heer Bailey een persoon is, bij wien de wet der compensatie groote krachten heeft voortgebracht. Van natuur is de heer Bailey de groote intellectueele nul onder de millionairs, doch, om hem vergoeding te geven voor het gebrek aan hersenen, heeft de fortuin hem begiftigd met een fabelachtigen rijkdom, en, om hem in staat te stellen, zijn Midasooren te bedekken, heeft het gerucht hem als nalatenschap den mantel van den heer Rhodes toebedeeld. Gewikkeld in dat oude kleedingstuk, zit thans de heer Bailey als Minerva's uil op zijn goudkluit en kraamt zijn wijsheid uit, een wijsheid, die, ten spijt van goudkluit en mantel, toch niet bij machte is, haar ezelsoorige eigenschappen te verbergen".

Daar kan de heer Bailey het voorloopig mee doen!

Generaal Hertzog, als zijn ergste vijand hem ziet.

Bij het debat, dat volgde op de redevoeringen van eenige Unionisten op een vergadering te Bloemfontein, verwees Sir John Fraser, die als voorzitter fungeerde, in zijn antwoord aan de debaters, naar de rede van Gen. Hertzog te Smithfield en zei daarvan, dat Gen. Hertzog niet noodig had, Bloemfontein te treffen, door de waarde van hem (Sir John) te verkleinen, om zoodoende zichzelf te verhoogen. Allen wisten, dat hij (Sir John) zeer veel had gedaan voor het welzijn van den Vrijstaat. Allen kenden den heer Hertzog — zij wisten dus, dat deze geen knap rechtsgeleerde en een onbeduidende rechter was en dat zijn bekendheid van tegenwoordig alleen te danken was aan die verfoeilijke schoolwet, die weer rassenhaat in hun midden had opgewekt. Een heer als de heer Hertzog — wanneer hij dien althans nog *heer* mocht noemen na de Smithfield-toespraak — was onverzoenlijk in zijn antipathie tegen de Britten en men moest zich afvragen, of zulk een man gerechtigd was, een zetel in een Britsch kabinet in te nemen, als een Britsch Minister, terwijl hij in den grond van zijn hart den naam *Britsch* haatte. De toespraak te Smithfield was beneden alle kritiek en vloeide over van onjuistheden. Sir John zou liever Bloemfontein willen vertegenwoordigen dan de vier kiesafdeelingen, welke den heer Hertzog afvaardigden. Het feit, dat hij (Sir John) Senator was, moest voldoende zijn, voor Gen. Hertzog, om noch hem, noch Bloemfontein aan te vallen. Hij had Bloemfontein twintig jaren vertegenwoordigd en Bloemfontein zou hard vechten voor den Unionist. — Met deze, van partijhaat en zelfoverschatting getuigende ontboezeming werd de vergadering gesloten.

De leden van het Unie-Cabinet verdienen (met uitzondering van den premier) ongeveer 6 s. 10 d. per uur. De bezoldiging van Gen. Botha is 9 s. 3 d. per uur.

De toename in de emigratie naar Zuid-Afrika kan men reeds bemerken uit het groote aantal passagiers derde klasse, door elke boot aangebracht. De emigranten schijnen een gunstigen indruk te maken.

Hoe sommige strooibiljetten van progressieve candidaten vertaald werden in het Hollandsch, bewijst het volgende: de heer Falck, een Vrijstaatsch progressief, vraagt aan de kiezers: „Don't forget to roll up and vote for your candidate, Mr. Falck", en geeft als Hollandsche vertaling: „Vergeet niet om op te roll en stem voor uw candidaat, de heer Falck".

De speciale postzegels, die bij gelegenheid van de Unie gedrukt zijn, zijn zoo groot als een gewone Transvaalsche (plak) zegel en ter waarde van $2^1/_2$ d. In het midden staat de beeltenis van Koning George in een ovaal en in de hoeken zijn de wapens der twee oude koloniën afgebeeld: de Kaap en Natal en — bovendien — de schilden van de gewezen republieken; de Transvaal en den Oranje-Vrijstaat. De kleur van den zegel is donkerblauw. Het ontwerp er van is in Zuid-Afrika gemaakt. Het woord „Port $2^1/_2$ d" zal in beide talen aangegeven worden. Daar er nog een groote hoeveelheid zegels der verschillende koloniën in voorraad is, begint men nog niet met het maken van gewone Unie-postzegels.

HANDEL EN NIJVERHEID.

De heer Jagger, te Kaapstad sprekende, zeide dat het Unie-Gouvernement een surplus zou hebben van £ 2,800,000, voldoende om de belasting in geheel Zuid-Afrika gelijk te maken en tevens, om een goede verlaging in de spoorwegtarieven toe te staan.

De korenoogst in Basoetoland is zeer slecht uitgevallen en hier en daar lijdt men reeds honger. Als gevolg daarvan trekken vele Basoeto's naar de diamant- en goudvelden, om daar te arbeiden.

Vooruitgang. Gedurende het kwartaal, dat 30 Juni eindigde, was in de Transvaal weer veel navraag naar vaklieden; vooral in de bouwvakken heerscht bedrijvigheid. Echter kon aan alle aanvragen voor werklieden worden voldaan. De bedrijvigheid in de machine-vakken was bevredigend, terwijl de vooruitzichten daarvan over geheel Zuid-Afrika veel verbeterd zijn. Men verwacht, dat voor de typografen een drukke tijd zal aanbreken; drukkers kunnen thans veel beter werk vinden dan voor eenigen tijd. Bij de mijnen is niet zooveel vraag naar niet-vaklieden. Ondanks de betere tijden, zijn er toch nog vele werkloozen, vooral klerken en niet-vaklieden.

Gaandeweg neemt in Transvaal de opbrengst van onedele delfstoffen belangrijke verhoudingen aan. De opbrengst b.v. van tin-erts, welke gedurende 1906/1907 een waarde vertegenwoordigde van £ 27,184, steeg het volgend jaar tot £ 81,677 en had in 1908/1909 een waarde van £ 148,336 bereikt. Gedurende het tweede halfjaar van 1909 bedroeg de opbrengst van tin-erts £ 126,184 en alleen over de maand Juli jl. £ 23,889, hetgeen dus een jaarlijksche opbrengst van bijna £ 300.000 doet vermoeden. Ook de productie van kalk neemt aanzienlijk toe. Was de opbrengst £ 61,955 gedurende 1908/1909, gedurende de laatste helft van het vorige jaar bedroeg zij £ 39,385 en in de maand Juli j.l. reeds £ 10,120. De totaal opbrengst van onedele delfstoffen bedroegen over 1908/1909: £ 321,734; over de laatste helft van 1909: £ 223,459 en over de maand Juli jl.: £ 41,330. Dit laatste cijfer doet dus een jaarlijksche productie ter waarde van minstens £ 500,000 veronderstellen. Ook de opbrengst van steenkool neemt gedurig toe. In het jaar na den laatsten oorlog werd 2 millioen ton, ter waarde van £ 782,906, te voorschijn gebracht en tijdens het (administratieve) jaar 1908/1909: 3,876,764 ton, dat is dus bijna het dubbele. De opbrengst in geld bedroeg echter slechts £ 970,367, of ongeveer 25 pCt. meer dan voor zes jaar.

De Unie-Verkiezingen.

Bij het ter-perse gaan van dit nummer konden wij de volgende uitslagen nog uit de laatst ontvangen Zuid-Afrikaansche bladen overnemen.

De volgende heeren zijn verkozen tot leden van den *Volkraad van de Unie*, zonder tegenstand. N. staat voor Nationalist, U voor Unionist, A voor Arbeider en I voor Independent.

Transvaal. *Ermelo* — Genl. Tobias Smuts, N. *Lichtenburg* — H. C. W. Vermaas, N. *Losberg* — T. F. J. Dreijer. N., die later bedankte ten gunste van Gen. Botha. *Lijdenburg* — G. J. J. Joubert, N. *Middelburg* — G. du Toit, N. *Pretoria-Distrikt Zuid* — Genl. C. F. Beyers, N. *Rustenburg* — P. G. W. Grobler, N. *Standerton* — J. J. Alberts, N. *Wakkerstroom* — J. A. Joubert, N. *Waterberg* — R. G. Richolson, N. *Zoutpansberg* — H. H. Mentz, N.

De volgende heeren werden bij stemming gekozen:

Pretoria-West — Generaal Smuts, N. 991. (Hopley, U. 641. Reid, A. 228. Abercrombie I. 74). *Pretoria Oost* — Fitzpatrick, U. 1231. (Generaal Louis Botha, N. 1132). *Pretoria Noord* — Sir T. Cullinan, N. *Potchefstroom* — J. A. Neser, N. 1260. *Yoeville* — Lionel Phillips, U. *Commissioner* — H. W. Sampson, A. *Von Brandis* — Nathan, U. *Boksburg* — MacNeillie, U. *Georgetown* — Sir Geo. Farrar, U. *Troyville* — J. W. Quiu, U. *Braamfontein* — Sir A. Wools Sampson, U. *Krugersdorp* — Langerman, N. *Vrededorp* — Geldenhuis, N. *Springs* — Madeley, A. *Heidelberg* — A. Stockenström, N. *Turffontein* — H. A. Wyndham, U. *Germiston* — F. D. P. Chaplin, U. *Fordsburg* — P. Duncan, U. *Denver* — Dr. Macaulay, U. *Roodepoort* — C. H. Haggar, A. *Jeppe* — F. H. P. Cresswell, A. *Langlaagte* — W. Rockey, U.

Kaapkolonie. Bij nominatie: *Albany* — Dr. L. S. Jameson, U. *Aliwal* — J. W. Sauer, N. *Beaconsfield* — Kol. D. Harris, IU. *Beaufort West* — Dr. Neethling, N. *Bechuana land* — D. H. W. Wessels, N. *Grens* — Geo. Blaine, U. *Caledon* — C. Joel Krige, N. *Ceres* — J. T. Molteno, N. *Colesberg* — G. A. Louw. N. *Cradock* — H. C. v. Heerden, N. *Fort Beaufort* — Dr. T. W. Smartt, U. *Hopetown* — H. L. Aucamp, N. *Jansensville* — O. A. Oosthuizen, N. *Kingwilliamstown* — Geo. Whitaker, IU. *Namaqualand* — D. P. de V. Graaff, N. *Port Elizabeth* (Centraal) — E. H. Walton, U. *Port Elizabeth* (Z.W.) — Jas. Searle, I. *Prieska* — P. J. Kuhn, N. *Tembuland* — Theo. Schreiner, IU. *Victoria West* — J. X. Merriman, N.

Bij stemming: *Woodstock* — Dr. Hewat, U. *Kimberley* — Oliver, U. *Oost-Londen* — Kol. Crewe, U. *Kaapstad* (Tuinen) — Baxter, U. *Newlands* — Struben, U. *Kaapstad* (Kasteel) — Alexander, U. *Liesbeek* — Long, U. *Kaapstad* (Centraal) — Jagger, U. *Kaapstad* (Haven) — Dr. Jameson. *Schiereiland*, Runciman, U.

Oranje Vrijstaat. Bij nominatie: *Bethlehem* — A. Fischer, N. *Boshof* — C. A. van Niekerk, N. *Edenburg* — E. N. Grobler, N. *Frankfort* — T. P. Brain, N. *Hoopstad* — H. S. Theron, N. *Rouxville* — G. L. Steytler, N. *Smithfield* — Generaal J. B. M. Hertzog, N. *Winburg* — F. R. Cronje, N.

Bij stemming: *Bloemfontein* (centraal) — C. L. Botha, U.

Natal. Bij nominatie: *Durban* (Berea) — J. Henderson, I. Bij stemming: *P. M. Burg* (Noord) — Orr, I. *Durban* (Centraal) — Hunter, U. *P. M. Burg* (Zuid) — Griffin, I. *Durban* (Punt) — Silburn, I. *Durban* (Greyville) — Maydon, I. *Kliprivier* — H. Wiltshire, I. *Weenen* — Megler, U. *Durban* (Imbilo) C. P. Rolimson, U.

OFFICIEELE BERICHTEN (*vervolg van bl. 3.*).

VERKORTE NOTULEN van de Vergadering van het Hoofdbestuur der Nederlandsch Zuid-Afrikaansche Vereeniging, op Zaterdag 8 October 1910, ten kantore der Zuid-Afrikaansche Voorschotkas te Amsterdam.

Aanwezig de Heeren: Middelberg (Voorz.), De Louter, Van Reesema, Emous, Bell, Verkouteren, Pont, Den Tex en Mansvelt.

Afwezig met kennisgeving de Heeren: Kiewiet de Jonge, Bruchner, Van den Berg, Lingbeek en Muller.

De notulen der vorige vergadering gelezen en goedgekeurd.

De Secretaris deelt den inhoud mede van een schrijven van den Heer M. S. Lingbeek, d.d. 1 dezer, waarin deze de redenen opgeeft, waarom hij tot zijn leedwezen de vergaderingen van het Hoofdbestuur niet meer geregeld kan bijwonen.

De vaststelling van den datum der jaarlijksche bijeenkomst met de Voorzitters der Afdeelingsbesturen zal om bepaalde redenen eerst in de volgende vergadering kunnen geschieden.

De e.v. vergadering wordt bepaald op Zaterdag, 5 November e.k.

Prof. De Louter doet verslag van het ZEd. verleende gehoor door den Min. van Buitenl. Zaken met betrekking tot ons verzoekschrift, betreffende de *vertegenwoordiging van de Nederlandsche vlag* bij gelegenheid van de opening van *het Unie-parlement te Kaapstad* in November e.k., bij welk gehoor hem gebleken is, dat het naar het oordeel der Regeering niet mogelijk was, een ander oorlogsschip te zenden dan het pas gebouwde pantserschip „De Zeven Provinciën", hetwelk echter niet tijdig gereed zal kunnen zijn om bij de opening tegenwoordig te wezen en dus eerst eenigen tijd later Kaapstad zal aandoen, hetgeen de Regeering intusschen niet minder waardig en doeltreffend achtte.

Besloten: a. het saldo van het onderwijsfonds, ontstaan uit vroegere collecten, gehouden tijdens het bezoek der Boerengeneraals en op Krugers-verjaardag, in overleg met het „Schoolfonds" en andere Vereenigingen, beschikbaar te stellen *voor de uitbreiding van de „Oosteind-school" te Pretoria*;

b. Voor dit jaar opnieuw een *subsidie van f 300.*— toe te staan aan de *Boekencommissie van het Alg. Ned. Verbond te Rotterdam.*

c. Aan het gezin van de Wed. V. C., waarvan de vader in den slag bij Elandslaagte sneuvelde, een *bedrag van f 300.*— uit het Oorlogsfonds toe te staan;

d. Geen subsidie toe-te-kennen voor de uitgave van een reeks *eerste leesboekjes* voor Zuid-Afrika;

e. In samenwerking met andere lichamen een bedrag van £ 50.— toe te staan voor de repatriatie van een ex-rebel naar Zuid-Afrika.

f. De verkorte notulen ook niet meer aan de Leden van het Hoofdbestuur te zenden, daar deze toch in het Maandblad worden opgenomen.

De Secretaris,
N. MANSVELT.

Dr. Carl Peters, een Duitsch oudheidkundige, moet te Inyanga een steenen tafel hebben ontdekt, met Grieksch-Phoenicische inschriften, en eveneens een koperen beeldje van den Griekschen god Pan, dit laatste nabij de Zimbabwe ruïnen (Rhodesia).

Door H. K. H. den Hertog en Hertogin van Connaught en Prinses Patricia zullen gedurende hun verblijf in Zuid-Afrika bezocht worden: Kaapstad, van 31 October tot 7 November; Bloemfontein, 9 Nov.; Potchefstroom, 25 Nov.; Pretoria, 26 tot 28 Nov.; Johannesburg, 28 tot 30 Nov.; Maritzburg, 1 en 2 Dec.; Durban, 2 en 3 Dec. Van 9 tot 25 November zal men Rhodesia bezoeken, terwijl men 3 December weder naar Engeland denkt te vertrekken.

Mercuur-Stoomdrukkerij J. H. de Bussy, Amsterdam.